

Waarom bestrijden?

- De zwarte rat is geen beschermd dier en mag bestreden worden, sterker nog: bestrijding is noodzakelijk. Hij knaagt aan verpakking, daken, vloeren, leidingen, kabels (gevolg: kortsluiting, storingen) en isolatiemateriaal.
- Ratten bevuilden voedselvoorraden met hun uitwerpselen en urine.
- Hij is berucht vanwege het verspreiden van ziektes zoals varkenspest of salmonella.

Tips om ratten te weren

- Openingen in buitenmuren dicht.
- Deuren moeten goed sluiten. Gaten in vloeren, wanden en dakbeschot dicht.
- Klimplanten tegen de buitenmuren verwijderen zodat de rat daar niet tegenop kan klimmen.
- Voedselrestanten opruimen.
- In en rond de gebouwen voorkomen dat de rat zich ergens kan verstoppen; probeer alle mogelijke schuilplaatsen tegen te gaan.

De **zwarte rat** moet uitgeroeid worden. Acht gemeenten in Noord- en Midden-Limburg werken samen in een voorlichtingscampagne en organiseren cursussen 'preventie en bestrijding zwarte rat'. Onze verslaggever bezocht een lesavond in Ospel.

Stop de ZWARTE rat!

door Frank Clevers

De zwarte rat. Latijnse naam: *Rattus rattus*. Andere namen: scheepsrat, huisrat, dakrat en pestrat.

Johan van Rooij uit Sint Michielsgestel is rattenkenner, een eigentijdse rattenvanger van Hamelen, getooid met klemmen, vangkooien, vallen, lokaas en twintig jaar ervaring in het bestrijden van het schadelijke knaagdier. Geen wonder dat uitgerend hij is ingehuurd om deze maand in Noord- en Midden-Limburg zes cursusavonden te verzorgen.

Voor in het midden van onze provincie komt de zwarte rat veel voor. Hij ruikt op. Eind vorig jaar gingen de alarmbellen rinkelen. De zwarte rat deed opvallend veel van zich spreken. Reden voor de gemeenten Peel en Maas, Weert, Roermond, Maasgouw, Echt-Susteren, Roerdalen, Leudal, Nederweert en Beesel om samen met landbouwbond LLTB, kenniscentrum dierplagen KAD en de provincie Limburg de overlast in kaart te brengen. Een enquête onder 1400 bedrijven en particulieren in de regio leerde dat een kwart daarvan het diertje in 2010 had gesignaleerd. Andere conclusie: er is veel behoefte aan professionele ondersteuning.

Inderdaad. Als we alleen al op deze maandagavond rondkijken in het gemeenschapshuis in Ospel: 25 mensen hebben elk 60 euro neergegeld om de 'rattenlessen' van Van Rooij bij te wonen. Bijna allemaal hebben ze in meer of mindere mate last van de zwarte rat. Erovers praten in de media doen de cursisten liever niet. Is er dan iets mis als je ratten hebt? Niet echt. Je kunt er

niet altijd iets aan doen. Maar in het algemeen leeft toch het beeld dat de zwarte rat huist op plekken waar veel rommel is en waar ze elke dag hun buik rond kunnen eten. Kortom: geen reclame voor je bedrijf.

Welke omgeving zoekt een zwarte rat op? Johan van Rooij: „Hij leeft voornamelijk in de buurt van havens, schepen en gebouwen als pakhuizen, supermarkten en andere gebouwen met een ruime voedselvoorraad, en in gebouwen met holle muren of kleine zolders. Vaak zijn het dus agrarische bedrijven omdat die voldoen aan de voorwaarden die hij stelt om zich ergens thuis te voelen: warmte, voedsel en schuilplaatsen. In varkens-, koeien- of kippenstallen is het goed toeven. Hij kan er eten en

zich voortplanten.” Over voortplanten gesproken. Dat kunnen ze. Bij de konijnen af. Een vrouwtje is na drie maanden al geslachtsrijp; zij werpt ongeveer zes tot tien jongen per keer. Zitten eenmaal ergens ratten, dan krielen er binnen de kortste keren honderden door elkaar. Hebben ze genoeg te vreten, warmte en een schuilplaats, dan kunnen ze een gelukkig leventje (van maximaal vier jaar) leiden. Even terug naar Ospel. Filmpje! Johan van Rooij heeft 's nachts (de zwarte rat is een nachtraaf) opnames gemaakt in een varkensstal. De ratten rennen van hot naar her, trippelen over de varkens heen en klimmen handig tegen kabels, leidingen en muren op. Een mooi kijkje in het nachtleven van de ratten. Hoe ze

zich gedragen en wat ze eten. „Hier hebben we er ruim zeventien gevangen”, zegt Van Rooij. De zaal reageert met verwondering. Van Rooij geeft een belangrijke les. „Vaak hoor ik dat de ratten het lokaas met het dodelijke gif niet eten omdat ze het niet lekker zouden vinden. Dat is niet zo. Het ligt gewoon op de verkeerde plaats. Als een rat al een heleboel voer ter beschikking heeft zoals kippenmeel, rundveevoer, appels, noten, noem maar op, dan heeft hij al een heel menu en zal hij dus niet snel aan het lokaas beginnen. Je moet dus voorkomen dat hij kan eten van wat er is. Je moet het zogenaamde concurrentievoer wegnemen of 's nachts (als hij tevoorschijn komt) afdekken. Dan neem je het concurrentievoer weg en gaat de zwarte

rat op het vergif af.” Maar het is niet altijd gemakkelijk, weet Van Rooij, want de zwarte rat is slim en wantrouwend en stapt sowieso niet gauw op iets af dat nieuw is (zoals lokaas).

De 'rattendocent' legt uit waarom het geen zin heeft om de ratten alleen op één locatie uit te roeien. Een gezamenlijke aanpak is noodzakelijk. Doet de één het wel en de buurman niet, dan werkt het niet. Je loopt de kans dat de buurratten zich dan bij jou komen nestelen. Dat is ook de reden dat gemeenten in Noord- en Midden-Limburg hebben besloten tot een gezamenlijke aanpak en een regiobrede voorlichtingscampagne.

In Limburg lijkt het kreng verder op te rukken in oostelijke richting, tot in Echt en Roermond. Er moet hem een halt toegevoerd worden. Waarom komt-ie eigenlijk zoveel voor? Van Rooij: „Dat komt hoofdzakelijk door de toename van transport. Bij transport van stallen naar diervoederfabrieken kan hij bijvoorbeeld ongemerkt mee vervoerd worden. Een ander punt is de sanering van agrarische bedrijven. Als een bedrijf verdwijnt en daar zitten ratten, zullen die ratten uitwaaien naar burens en overburens. Nog een ander punt is dat het vee- en kippenvoer steeds lekkerder wordt. Dus wordt het moeilijker om lokaas met gif te maken dat zo lekker is dat ze dat gaan pakken.”

Volgende week zijn er nog cursusavonden in Montfort (woensdag 23 februari), Panningen (donderdag 24 februari) en Ospel (vrijdag 25 februari). Belangstelling kan kenbaar gemaakt worden per e-mail: ongediertebestrijding@leudal.nl

Johan van Rooij is de moderne rattenvanger van Hamelen.

foto Jeroen Kuit